

föregångares kyrkomusik, och i senare fallet på Palestrinas och hans samtids underbara mässor. Dessa verk äro liksom i andra hand ätteläggar från altarets sång.

Intet stort och märkligt finnes, som ej för sitt fortbestånd haft svårigheter att kämpa med. Så ock den gamla kyrkomusiken, som prydde gudstjänsten i statskyrkornas glansålder på 1600-talet. Märkliga inflytanden från de omgivande kulturländerna, ej minst söderifrån, därvid det melodiosa och cantabla framför allt blev på modet mot slutet av 1700-talet, djupgående förändringar i andens värld under upplysningstiden, som ratade såsom ouppbyggliga alla texter, vilka ej stämde med förnuftets fordringar — allt detta jämte andra omständigheter kom att likt en väldig stormflod skölja bort ur gudstjänsten kantaterna och den härliga passionsmusiken, som förut förlänat densamma en förnämlig glans. Även på koralmelodiens skapnad ha tidstendenserna även före Bach övat sitt inflytande. Den avklädes sina folkliga rytmer, melismerna bortskäras, periodbyggnaden förstöres genom utsatta fermat vid varje versrads slut. Skulle koralen med sitt påbrå från altarets musik äga livskraft nog att överleva?

Det är det underbara, att så skett. Märkligt är ett yttrande av Romain Rolland: "Den tyska andliga folksången, grundlagd av Luther och bragt till fulländning av Seb. Bach, den var den befästade borg, vari den tyska anden inneslöt sig. Den innehöll värden, som voro oförstörbara".

Koralen — ursprungligen en ättelägg av altarets sång — lever och sköljes ej bort av störtvågen. När denna våg dragit sig tillbaka ett stycke fram på 1800-talet, väckes den gamla, härliga kyrkomusiken upp till nytt liv, långt mer uppskattad, säkert ännu bättre framförd än någonsin förut. Så har koralen tiderna igenom haft den mest fruktbara, välsignade inverkan, där den levat, ett vittnesbörd om det evigas och oförstörbaras makt i världen, detta eviga och oförstörbara, som ock hör med till den heliga tjänsten vid Herrens altare.

F. M. Allard.

Liturgiskt-Kyrkomusikaliskt från Finlands kyrka.

I.

SISTA KYRKOMÖTET i Finland biföll landets Kantor- och Organistförenings anhållan om 30,000:— fmk., för anordnandet av en månad räckande kurs för församlingarnas kantorer och organister. Som villkor för beloppets utbetalande var biskopskonferensens godkännande av kursens program. Detsamma utarbetades av kursens ledare, organisten i Johannes-

kyrkan, fil. mag. Armas *Maasalo*, och upptog följande ämnen: gudstjänstens objektiva karaktär; gudstjänst och kyrkomusik; psalmvalet vid gudstjänsten; aktuella liturgiska spörsmål; kyrkomusikens historia; stilarten i orgelmusik; gudstjänstens ledande idé; gudstjänstens enhetlighet; kantorns och organistens rättsliga ställning; orgeltypernas utveckling; om orgelfugans utförande; orgeln i gudstjänsten; körsången i gudstjänsten; hymnologi, samt övningar i röstbehandling, körsång och i stämmandet av orgeln

Som föreläsare och exercitiemästare anlidades professorn i musikvetenskap vid Hålsingfors universitet dr. Ilmari *Krohn* (han är även organist i Berghälls kyrka i H:fors), prof. Heikki *Klemetti*, kursens ledare, Armas *Maasalo*, teol. dr., t. f. professorn Aleksii *Lehtonen*, teol. dr. Aarni *Voipio*, kultusministeriets kanslichef Yrjö *Loimaranta*, pastor Lauri *Apajalahti*, pastor Eino *Sormunen*, orgelbyggaren, ingenjör Martti *Tulenheimo*, musikdirektörerna Eino *Rautavaara*, Elis *Mårtenson* och Alfred *Hihlman* samt organisterna John *Sundberg* och Aarne *Wegelius*.

Kurserna började den 3 november med festgudstjänst i huvudstadens största kyrka, Johanneskyrkan, där kontraktsprosten teol. dr. Paavo *Wirkkunen* predikade. Kyrkokören, som var förstärkt med en gosskör samt studentseminariets damkör, sjöng *Te Deum* och en av prof. Klemetti arrangerad *Piae Cantiones* — melodi: "I himmelen". Altarliturger voro pastor *Apajalahti* och dr. *Lehtonen*. På aftonen var i Johanneskyrkan Allhelgondagsvesper, i vilken liturgien var sammansatt av dr. *Lehtonen* och kompositionsarbetet av *Leevi Madetoja*. Kören var Johanneskyrkans och vid orgeln Armas *Maasalo*. Dirigent var kyrkans kantor Alfred *Hihlman*.

Den 4 november började studierna och övningarna i församlingshusets festsal. Deltagarnas antal var 100. Församlingarna i Tammerfors, Viborgs och Uleåborgs stift hade beviljat sina kantorer stipendier, vilka varierade från 3,000: — till 1,000 fmk. Flera församlingar hade dessutom bekostat vikarie för kantorn. (Åbo ärkestift hade ej tillsänt sig underlydande församlingar kantor- och organistföreningens cirkulär, där resebidrag anhölls om.)

Dagligen församlades kursdeltagarna i församlingshuset vid Bulevardsgatan. Arbetet var intensivt, timantalet per dag var 5. Dessutom voro kantorerna och organisterna inviterade som gäster av församlingarna samt kyrkliga föreningar och körer. I Johanneskyrkan höllos kyrkomusikaftnar, där kyrkokören sjöng körsatser av Joh. Walther, L. Scroter, H. Schütz, J. S. Bach och Glucks psalm "De profundis clamavi". Kyrkans organist spelade Pachelbel. I den sista kyrkomusikaftonens program voro inhemska och svenska tonsättare, bl. a. John *Morén* och Otto *Olsson* representerade. Utom vespergudstjänster, höllos även Completoier i Johanneskyrkan.

Dagen före kursernas avslutning hade kultusministern inbjudit delta-

garna till aftonunderhållning i statsrådets festlokal, där kultusministern uttryckte sin glädje över, att gudstjänstmusikens ledare så talrikt infunnit sig, för att fortsätta sina studier i liturgik och kyrkomusik. Han hoppades, att dessa nu avslutade kurser komma att verka välsignelsebringande för Finlands kyrka och dess gudstjänstliv. Vidare talade kultusministeriets kanslichef. Talen besvarades av kursledaren.

Enkel avslutning med tal och psalmsång försiggick torsdagen den 28 nov. i församlingshusets festsal.

A. H.

II.

DET SISTA KYRKOMÖTET år 1928 gav såsom tidigare meddelats i denna Tidskrift åt de svensktalande evangelisk-lutherska församlingarna i Finland ett tillägg om 163 nya psalmer till den gamla psalmboken att vid sidan av psalmboken provisoriskt begagnas vid de allmänna gudstjänsterna i de församlingar, som vid kyrkostämma så besluta. Vid det nya kyrkoårets ingång förelåg tillägget färdigredigerat och samtidigt ock koralboken. Det har utgivits på Förbundets för svenskt församlingsarbete i Finland förlag i ett par prydliga upplagor. För svenska läsare förtjänar det påpekas att normalupplagan utgöres av en *melodi*-psalmbok. (Inb. i kloth. pris 25 f. mk.) — För den av Tidskriftens läsare, som vill lära känna den svenska psalmboken för Finland må nämnas att en textupplaga innefattande såväl den nuvarande psalmboken som tillägget finnes till ett pris av likaledes 20 f. mk. Det torde knappast kunna förvåna någon, att man vid utarbetande av det här omtalade psalmbokstillägget tillgodogjort sig tillägget av 1921 till den Wallinska psalmboken. Det torde ej heller behöva anses på något sätt kränkande för det östliga broderlandet att detta säges. För en hemmasvensk är det mera förvånande att så många av 1819 års psalmboks "stora psalmer" saknats i den svensk-finska. Först genom tillägget ha nu sådana högtidspsalmer som 89, 102, 113 och 131 skänkts de svenska församlingarna i Finland. Likaledes sådana för oss sedan ett århundrade oundärliga psalmer som: 118, 119, 146, 150 och 434. Ett stort antal av de sista årtiondenas rikssvenska psalmdiktare ha lämnat bidrag, förmedlade av tillägget av 1921. Biskop Eklund, Paul Nilsson och E. N. Söderberg i främsta rummet. Som regel hava de här nämnda psalmdiktarnas verk införts oförändrade. Ett undantag utgör Fädernas kyrka, där ingressen omredigerats: Fädernas kyrka i *fädrens* land, och sista versens rad: Gud bringe friden åt Sveriges själ, har förändrats till: Gud bringe friden åt *folkens* själ. Är verkligen en ändring av detta slag fullt lämplig? Obesett att "Fädernas Kyrka" i sin art är ett konstverk, som näppeligen bör jus-

teras, har den för vida kretsar här hemma fått karaktären av en "national-sång" — må ordet ej missförstås — och för sådana gälla ju ändock regeln, att de citeras ordagrant eller också icke alls.

Intressantast är naturligtvis det finländska inslaget i tillägget. Från det tidigare 1800-talet möta Elias Lönnrot (1802—1884) och L. J. Stenbäck (1811—1870). Den förres namn är här, visserligen med frågetecken, fäst vid vårt tilläggs nr 624, den redan insjungna och älskade ungdomspsalmen: Gud i mina unga dagar. Den pietistiskt påverkade psalmdiktaren och kyrkoherden i Storkyro, vars diktnings rötter också hämtat näring från det uppsvenska universitetets stad, däremot företrädes av, bl. a. den intensivt när-gångna passionshymnen: "Den natten, då jag förråddes" med dess skakande omkväde: Ve, och vem vet, om nånsin, Du en gång tänker på mig.

Den nu levande finländska kyrkans yppersta psalmdiktare äro kvalitativt rikt och kvantitativt väl representerade. I främsta ledet stå Alfons Takolander och Jacob Tegengren, jämnåriga, båda födda 1875. Takolander, som varit en av de drivande krafterna i psalmboksarbetet, har skänkt ett stort antal värdigt och försynt verkställda översättningar och bearbetningar, men ock goda original, bland dem barnapsalmen 627, som älskligt fortsätter traditionerna från Topelius:

O Jesu, du som är barnens vän,
Och lovat att höra mig!
Med knäppta händer i dag igen
I bönen nalkas jag dig.

Den Tegengrenska diktningen visar att hans musa gärna vandrar stigar, som äro trampade och kära för den del av Kristi kyrka, som talar svenskt tungomål. När den når som högst kan den få tonfall av betagande innerlighet och hjärtligt, såsom i julsången:

En ros mer skön än jordens blomster alla
har sprungit ut i vinterns snö och is.
Vi Helig kärlek, Under må den kalla,
den har sin rot i Herrens paradis.

Det samtidigt utkomna tillägget till koralboken skall senare komma till granskning i denna Tidskrifts spalter.

A. Adell.